

В.М.КАТРИЧ канд. техн. наук, доцент
(Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського)

Текстильні матеріали у виробництві взуття для дітей дошкільного віку: інноваційні можливості

The article considers the possible ways of raw materials sources expansion for the domestic shoes production. It is grounded the expedience of textile shoe materials application in a bootmaking for the children of preschool age with the purpose of more complete satisfaction of consumer's necessities and requirements.

Україна стала членом Світової організації торгівлі (СОТ), у зв'язку з чим доступ до ринків товарів має відбуватися відповідно до вимог та норм системи угод СОТ. Крім того, наша країна прагне вийти зі своєю продукцією на ринки інших держав, і, насамперед, держав Європейського Союзу (ЄС) [1]. Процес світової глобалізації відкриває українському підприємству нові можливості та водночас стикається зі серйозною конкурентною боротьбою, що зумовлює необхідність розв'язання проблем, які пов'язані з якістю товарів, у тому числі й з якістю та безпекою взуття для дітей.

Останнім часом розв'язання проблем якості та безпеки товарів в Україні поступово набуває національного характеру, що стимулює виробників товарів до подальших вдосколень та тим самим заслуговує на увагу.

Кризова ситуація в економіці України вимагає від сучасних взуттєвих підприємств пошуку нових методів підвищення ефективності їх діяльності, а саме, впровадження інновацій.

Взуття для дітей дошкільного віку залишається і сьогодні одним з важливих сегментів споживчого ринку та має сталий попит на його різні види.

Як відомо, забезпечення певної якості взуття для дітей цієї вікової категорії має здійснюватися на основі вивчення вимог споживачів (батьків дитини), які мають свій диференційний відбиток у типології споживання. Насамперед, ці вимоги стосуються як якості та безпеки взуття, забезпечення яких для взуттєвих підприємств є обов'язковими, так і розширення його асортименту.

Проведена автором статті оцінка задоволеності споживачів (батьків дитини) якістю цього взуття, свідчить, що за результати порівняння вибірок за допомогою t-тестів реальна їх задоволеність суттєво відрізняється від їхньої можливої задоволеності [2].

Недостатньо високий рівень задоволеності споживачів якістю цього взуття певною мірою пов'язаний з цілою низкою причин.

Так, в Україні в значних кількостях ввозиться дешеве взуття для дітей, як правило, невідомого походження зі штучних і синтетичних шкір, яке не відповідає вимогам чинних національних стандартів і санітарно-гігієнічних норм. Сьогодні імпорту взуття для дітей в кількісному вираженні значно перевищує обсяги вітчизняного виробництва.

Щодо взуття для дітей дошкільного віку, деталі верху якого здебільшого виготовлені з текстильних матеріалів та переваги якого обумовлені властивостями цих матеріалів, то його не виготовляють в Україні вже з 1995 р.

Мета роботи – довести об'єктивну необхідність застосування текстильних матеріалів у виробництві вітчизняного взуття для дітей дошкільного віку для більш повного задоволення потреб і вимог споживачів (батьків дитини).

І тепер одним з основних завдань вітчизняних взуттєвих підприємств залишається забезпечення певних обсягів виробництва якісного та конкурентоспроможного взуття для дітей дошкільного віку.

Вирішення питань, що пов'язані з поліпшенням якості та розширенням асортименту взуття, можливе за умов комплексного дослідження проблем вдосконалення конструкції та технології його виробництва, а також завдяки використанню текстильних взуттєвих матеріалів з погляду їхнього безпечного впливу на здоров'я дитини.

Комплекс вимог до матеріалів залежить саме від призначення взуття, умов його експлуатації, параметрів технологічних процесів та операцій виготовлення. Текстильні матеріали за своїми властивостями мають відповідати функціональному призначенню взуття, вимогам споживачів, технології виробництва. Крім того, їх використання має бути економічно доцільним [3].

Питанням застосування текстильних матеріалів у виробництві взуття для дорослих присвятили свої праці багато вітчизняних вчених: М.Г.Любик, Н.Д.Закатова, К.М.Зурабян, Ю.П.Зибін, В.П.Коновал, Б.Д.Семак, Н.В.Екель, Л.А.Чурсіна та інші.

Проте, що стосується цих питань відносно взуття для дітей дошкільного віку, на жаль, нині зазначені питання ще не мають достатнього теоретичного та практичного вивчення.

Традиційно серед основних матеріалів, які використовують у виробництві взуття для дітей, завдяки добрим гігієнічним і фізико-механічним властивостям були натуральні шкіри.

Проте, за умов помітного зменшення в Україні кількості шкіряної сировини, що негативно вплинуло на обсяги виробництва взуття для дітей дошкільного віку, текстильні матеріали все більш стають альтернативним матеріалом у виробництві цього взуття, що сприяє збільшенню сировинних ресурсів вітчизняної взуттєвої промисловості.

Крім того, інтерес з боку взуттєвих підприємств до текстильних матеріалів тепер є своєчасним та цілком зрозумілим, внаслідок того, що відповідно до вимог Директив ЄС основу технічних регламентів на продукцію шкіряно-взуттєвої підгалузі мають становити критерії екологічної чистоти, мета яких – сприяти зменшенню забруднення навколишнього середовища та надання права компетентним органам, на базі проведення випробувань продукції, маркувати її відповідним чином [4].

Тобто, ЄС передбачає обов'язкове підтвердження відповідності товарів вимогам законодавчих документів ЄС з маркуванням цих товарів відповідним знаком (*еко – ярлик*). Це свідчить про те, що європейський споживач хоче купувати екологічно чисті текстильні та шкіряні вироби, що обов'язково повинен враховувати наш виробник.

Так, стають нормованими такі вимоги до шкіряного взуття: рівень концентрації залишків шестивалентного хрому, миш'яку, кадмію, свинцю, відсутність хлорфенолу, його солей та ефірів, заборона на використання азобарвників (понад 15 найменувань), летючих органічних сполук тощо [5].

Однак, традиційне застосування текстильних взуттєвих матеріалів пов'язане з відсутністю спеціалізованих вітчизняних підприємств з їх виробництва. Тому вибір текстильних взуттєвих матеріалів здійснюється, як правило, із загального асортименту тканин текстильної промисловості, без урахування показників їхніх технологічних і експлуатаційних властивостей [6].

Крім того, з огляду на те, що сьогодні ще триває тенденція створення малих підприємств, які займаються випуском або продажем комплектуючих взуттєвих матеріалів, у тому числі й текстильних, для забезпечення випуску конкурентоспроможного взуття для дітей дошкільного віку, край необхідною є інформаційна довідкова база щодо властивостей цих матеріалів залежно від їх призначення.

Відомо, що матеріали для верху взуття мають відповідати загальним вимогам: забезпечувати нормальне функціонування стопи дитини під час його носіння. Беручи до уваги, що матеріали для верху взуття містяться у безпосередній близькості до стопи, слід враховувати, що вони мають бути безпечними для здоров'я дитини [7]. Як відомо, частка реалізованого взуття з верхом із текстильних матеріалів у економічно розвинених країнах стабільно становить 20–30% за значних обсягів його експорту та імпорту. Світовий досвід свідчить, що текстильні матеріали є перспективною сировиною для виробництва широкого асортименту взуття для дітей залежно від його призначення.

Обсяги використання текстильних матеріалів у взуттєвому виробництві провідних країн-виробників взуття посідають друге місце після натуральної шкіри (майже 50% взуття, що виготовлене, має підкладку з текстильних матеріалів; понад 25% становить взуття, зовнішні та внутрішні деталі верху якого теж виготовлені з текстильних матеріалів).

Важливо зазначити, що характерною рисою сучасного дизайну взуття для дітей є комбінування натуральної шкіри та текстильних матеріалів.

З цього приводу дані літературних джерел [8] свідчать, що в усьому світі серед текстильних матеріалів (з погляду їхнього впливу на здоров'я людини, зокрема дитини), відзначено високим та стабільним престижем лляні тканини. Сьогодні діти, що живуть за умов засилля техніки, хімії, погіршення екологічної обстановки й несприятливих дій оточуючого середовища все більше страждають від алергічних захворювань, зокрема на шкірних. Це зумовило підвищення вимог щодо екологічної безпеки взуттєвих матеріалів, що контактують з тілом дитини.

Тому спостерігається стійкий інтерес взагалі до натуральної сировини (шерсті, бавовни, льону, шовку) [8], а особливо до льону.

На думку фахівців [9–13], цілком доцільним є застосування лляних матеріалів для деталей верху літнього взуття (яке за конструкцією та застосованим матеріалом призначене для носіння в літній період), домашнього (для носіння вдома) тощо [14].

Вже доведено, що виробам (у тому числі й взуттю) із лляних матеріалів, притаманні такі важливі гігієнічні властивості, як висока гігроскопічність та повітропроникність, низький рівень електризації, висока стійкість проти ультрафіолетового випромінювання. Переваги лляних над іншими взуттєвими матеріалами зумовлюються не тільки їхніми унікальними та специфічними властивостями, а й тим, що льон – сучасний матеріал з погляду його екологічної чистоти та стратегічна рослинна сировина [9].

Екологічна чистота льону привертає особливу увагу ще й тому, що Україна планує вийти зі своєю продукцією на ринки держав ЄС. У зв'язку з цим перед вітчизняними виробниками постають надто важливі питання щодо товарів, які бажає одержувати європейський споживач з погляду на їхню якість й безпеку та у який спосіб виробник цього товару може довести, що якість і безпека товарів відповідає міжнародним нормам.

Льон є традиційною аграрною культурою України. Ще на початку 90-х років в нашій країні щорічно виробляли 90 тис.т. льоноволокна (15 % світового виробництва). Україна мала можливість експортувати до Росії та інших країн світу близько 80% виробленого льоноволокна [15].

На жаль, за умов кризової ситуації у вітчизняній лляній галузі, виробництво льону помітно зменшилося. Проте, за прогнозами різних країн світу, льон, як екологічно формуюча культура, має позитивну перспективу. Про це свідчить і те, що у низці європейських та азійських країн розроблені й реалізуються державні та міждержавні цільові програми: «Саксонський льон» (Німеччина), «Скандинавський льон» (Фінляндія, Данія та Швеція), «Південно-Африканський льон» тощо [8; 15].

Створення та впровадження державної програми «Український льон» має неабияке значення для подальшого розвитку вітчизняної легкої промисловості, зокрема взуттєвого виробництва.

Подальші роботи з цього напрямку досліджень, насамперед, мають бути пов'язані з дослідженням як світового, так і вітчизняного ринків взуття з текстильних матеріалів для дітей дошкільного віку з метою прогностування їхніх перспектив.

Створення інформаційної бази даних стосовно текстильних взуттєвих матеріалів щодо їхньої придатності для виробництва взуття для дітей дошкільного віку надасть можливість забезпечити певну конкурентоспроможність та значно розширити асортимент такого взуття.

ВИСНОВКИ

З огляду на викладене вище, слід зазначити актуальність питань, що пов'язані з можливими шляхами розширення сировинної бази вітчизняного взуттєвого виробництва. Враховуючи особливості сучасної структури споживачів взуття в Україні лише за віковою ознакою та стан ринку взуття для дітей дошкільного віку, одним із головних аргументів на ко-

ристь подальших наукових досліджень є з'ясування можливостей застосування текстильних матеріалів у виробництві цього взуття.

Хоча й для решти вікових груп споживачів взуття із текстильних матеріалів може бути гідним доповненням до шкіряного взуття.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рукавцев Г.І., Савельєва О.М., Дмитренко Л.А. Деякі проблеми легкої промисловості у зв'язку із вступом України до Світової організації торгівлі // *Легка пром-сть.* – 2002. – №1. – С. 6-7.
2. Катрич В.М. Оцінка задоволеності споживачів взуття дошкільного віку // *Легка промисловість.* – 2007. – №4. – С. 36-37.
3. Рибаченко В.В., Коновал В.П., Хом'як М.Є., Шевченко Г.І. *Матеріалознавство виробів легкої промисловості. Підручник.* – К.: КНУТД, 2008. – 320 с.
4. Катрич В.М., Данилович А.Г. Екологічна чистота продукції шкіряно-взуттєвої галузі: проблеми та перспективи // *Сучасні проблеми екології: 36. матеріалів Першої Міжнар. конф. молодих вчених (28-30 вересня 2005 р., м. Запоріжжя).* – Запоріжжя: ЗНУ, 2005. – С. 171-178.
5. Деякі проблеми легкої промисловості України під час вступу до Світової організації торгівлі // *Легка пром-сть.* – 2002. – №2. – С. 6-7.
6. Хрипин А.Г., Карпенко О.Н. Ассортимент текстильних обувних матеріалів і їх систематизація // *Кожевенно-обувна пром-сть.* – 1978. – №3. – С. 1.
7. Полуэктова В.Д., Михеева Е.Я., Лейнов Я.Н. Новые материалы для верха и подкладки обуви: *Обувная промышленность. Обзорная информация.* М., ЦНИИТЭИлегпром, 1982. – Вып. 2. – 64 с.
8. Дивовижні властивості льону та значення його в житті сучасної людини // *Легка пром-сть.* – 2007. – №4. – С. 38-39.
9. Шеремет Е.А., Козловская Л.Г. Лен в производстве обуви // *Техническое регулирование: базовая основа качества товаров и услуг. Международный сборник научных трудов.* – Шахты: Изд-во ЮРГУЭС, 2008. – С. 66-67.
10. Екель Н.В., Коновал В.П. Ассортимент взуття з льономістких тканин // *Вісник ЛКА.* – 2001. – Випуск 4. – С. 209-210.
11. Березненко М.П. Тенденції розвитку ринку текстильних матеріалів та їх використання у товарах широкого вжитку // *Легка пром-сть.* – 2004. – №1. – С. 44-45.
12. Беднарчук М.С. Текстильні матеріали для взуття – об'єктивна вимога ринку // *Вісник ЛКА.* – 2001. – Випуск 4. – С. 135-141.
13. Демкович О.В., Семак Б.Д. Лляне волокно та його ефективне використання в текстильному виробництві України. *Вісник ЛКА.* – 2008. – Вип. 9. – С. 135 – 144.
14. ДСТУ 2157-93 *Взуття. Терміни та визначення.* К.: Держстандарт України. – 67 с.
15. Простиченко В.С., Садретдінова Н.В. Польський льон: минуле, сьогодення, а чи є майбутнє? // *Легка промисловість.* – 2009. – №1. – С. 49.

Одержано 24.09.2009